

Prof. N. Meemik
hindamises
Määrus, E. u. v.
15. VII 42.
Kantud mõisjuhile
Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale
15. VII 42

O l e v R E I N T A L U
stud. iur.
matrikli nr. 3155

J A H I Ö I G U S E K Ü S I M U S I

D i p l o m t ö ö

esitatud E. V. Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnale

Juuli 1942

A. A

7701

E. V.
TARTU ÜLICOOLI
ÕIGUSTEADUSKONN
15. juulil 42
1952

düpetamud õigusteaduskonna cum laude 24. VIII 1942. a.

S I S U K O R D

I o s a

- § 1. Jahiõigus objektiivses mõttes, selle kujunemisjärgus
- § 2. Jahiõigus subjektiivses mõttes
 - a) Doktriini ja dogma seisukohad
 - b) Seniste seisukohtade kriitika
 - c) Jahiomandi õiguse piiritletus
 - d) Jahiteostamise õiguse piiritletus
- § 3. Jahiteostamise halduslik kontsessioon - jahitunnistus
 - a) Jahitunnistuse iseloom ja andmine
 - b) Jahitunnistuse eeldustsensus
 - d) Jahitunnistuse liigid
- § 4. Jahipiirkonnad
- § 5. Jahiobjektid
- § 6. Jahitegevust kitsendav reglamentatsioon

II o s a

- § 1. Allikad.
- § 2. Rakendatud normide sisu
- § 3. Rakendatud jahikalendri võrdlus eesti jahikalendriga.

1 osa - JAHIOIGUSE ÜLDMÕISTEID

§ 1. Jahioigus objektiivses mõttes, selle kujunemisjärgud.

Kui jahioigust tarvitatakse kogumõisteks kõigi jahipidamise kohta käivate õigusnormide suhtes, siis ei tohi unustada, et seejuures kõneldud on jahioigusest objektiivses mõttes.

Jahindus kui inimkonna ürgsemaid tegevusi, on kaasa teinud inimekultuuri pika edukäigu kõik vahemaad ja sel määral, mil õiguskultuuri sektor seejuures laienenud, inimeste elu ja tegutsenist penetreerinud on, sattunud õigusnormide korraldatavusse. Jahioiguse senised suured ajaloolised muundused võiks kokku võtta kahte järku:

1. Tsivilistlik ajastu, kus jahipidamist sättisid ainult eraõiguslikud normid. Sellest ajast on pärit näit. rooma õiguse occupatio'le rajanev jahitegevuse õiguskonstruktsioon, mis ka meie kehtivas eraõiguses säilinud on.¹⁾

¹⁾ BES III § 716.

Väljapool reema õiguse maailma korraldas jahiala enamikus kombeõigus.

2. Avalikõiguslik ajastu, mis omakord piiritleda tuleb keskajaks ja uusajaks.

Keskaegne lääniõiguse kontseptsioon põhines sellel, et maaomand kuulus riigipeale, süseräänile. Sellega kuulus temale ka õigus jahindusele kõigil mail. Säärasel alusel tekkis riigipea jahiregaali mõiste. Maade valdamine ja kasutamine - enamikus koos jahiregaali teostamise õigusega - läksid läänistamise teel kuni perifeerse allvassallini. Talupoegi, kes viimasest sõltuvad olid, võis peale muude koormuste kohustada ka jahiservituudiks - teoorjuseks abistustegevuse näol (ajajad, valvurid) oma isanda jahil. Jahiõiguse keskaegne käsitus kestis ka politseiiriigi aegadel, kuni prantsuse revolutsioonini. Politseiiriigis tekkisid riigivõimu poolt esimesed eeskirjad, mis adresseerusid jahiregaali teostajaile jahipidamise raamistamiseks metsloomade hoiu ja üldise julgeoleku huvides. Tänapäeva jahinormistikes nii oluline keeluaegade süsteem teostati siis esmaselt.

Prantsuse revolutsiooniga ka^{a)}sunud seisusliste privileegide kaotamine närgib jahioõiguse alal uusaja algust.

Pioneeriks oli prantsuse 4.augusti 1799 .s. seadus, mis põhimõtte püstitas, et jahihõigus on reaalhõigus, kuuluv iga maa-ala omanikule, kes selle õiguse teostamise võib renditada. Sellele järgnes regaliteedi kadumine kõigis mais. (Preisid näit. a. 1848.) ²⁾ Jahihõiguslike arvu laienemine ja vaadete üldiseks kujunemine, et jahindusobjektid kütitavate loomade ja lindude näol on üleriigilises ulatuses rahvamajanduslikuks varaks, mida ratsionaalselt ja säästlikult kasutada tuleb, on põhjustanud omaette õigusnormide sektori ja laialdase haldusasutiste tegevuse, mida eriti saksa autorite poolt on hakatud eraldama jahipolitseihõiguse kogumõisteks. Sellega oleme jõudnud jahihõiguse tänapäeva asendini ³⁾ ⁴⁾, riik on kõik jahindustegevusega seotud küsimused oma korraldada võtnud, kuid mitte enam regaali tiituluse alusel, vaid kui ala, mis puudutab üldist julgeolekut ja on üheks rahvamajanduspoliitika lõiguks. ⁵⁾

-
- 2) Ajaloolised andmed ex N.N. Beljavski, Policeiskoje praavo. Jurjev 1904, lk.270 jj.; Fritz Stier-Somlo, Jagdrecht i. ~~N.N.N.N.N~~ Stier-Somlo und Elster, Handwörterbuch der Rechtswissenschaft, lk.241 ning dissertats.: Bernhard Wolff: Die Jagdwilderei, E.Holtendorf,

Oelde i. Westf., 1930, lk. 9 jj., Eberhard Tauber, Das Recht der Jagtpacht in Preussen, Giessen 1930, lk. 7-10, Benno Hammer, Die Jagdwilderei nach geltendem Recht und nach den neuen Strafgesetzentwürfen, Tübingen 1930, lk. 1 - 5.

3) Georg Meyer, bearb. von Franz Doehow, Lehrbuch des deutschen Verwaltungsrechts I, Vierte Auflage, München und Leipzig 1913, lk. 255, Dr. Walter Jellinek, Verwaltungsrecht, zweite, durchgesehene Aufl., Berlin 1929, lk. 433 jj.

4) Jahiõiguste ajastute jaotis vrd. Beljavski, loc. cit.

5) Dr. Adolf Merkl, Allgemeines Verwaltungsrecht, Wien und Berlin, 1927, lk. 229

§ 2. Jahiõigus subjektiivses mõttes.

a) Doktriini ja dogma seisukohad.

Jahiõiguse objektiivses mõttes oleme märkinud eelmise paragrahvi algridades, nüüd on tarvis jahiõigus viia relatsiooni subjektiga, et tuletada jahiõiguse mõistet subjektiivses mõttes. Põõrdume kõige pealt doktriini poole. Stier-Somlo määritleb: "Jagrecht im subjektiven Sinne ist die Befugnis in einem bestimmten Bezirke die Jagd ausüben zu dürfen, auch das Wild zu hegen und pflegen." ⁶⁾ Meyer'i määrang ⁷⁾ kattub sellega täiesti, ära jättes ainult lisaklausli jahiloomade hoolduse üle ⁸⁾. Ex-Preisi 6) Stier-Somlo, op. cit., lk. 241

7) Meyer, op.cit., lk.254

8) "Jagdrecht im subjektiven Sinne ist die Befugnis in einem bestimmten Bezirke die Jagd ausüben zu dürfen."

jahiseaduse kommentaator Bauer ainult parafrasib sama määrangu ("Jagdrecht heisst man die Befugnis in einem bestimmten Reviere die Jagd ausüben zu dürfen").⁹⁾

Natsionaalsest literatuurist on mul kättesaadav, tõenäoliselt vist ka ainus meie teaduslik käsitus selles küsimuses, nimelt prof.Uluotsa trükitud ettekanne.¹⁰⁾ Otsest määrangut seal sõnastatud pole, kuid autori seisukohast ilmneb seal toodud tsiviilsete jahioiguslaste mõistest, missugune hõlmama peab kõiki isikuid, "kellele kuulub jahioigus seetõttu, et neil on olemas teatav tsiviilne õigus vastavale maatükile, nimelt omandiõigus või põlise pidamise õigus." Selle liigi kõrval on autoril veel naturaalsete jahioiguslaste liik ("Seesugused isikud, kellele kuulub jahioigus üksnes seetõttu, et nad ise on looduslikult olemas. Siia kuuluvad kõik Eesti Vabariigi kodanikud ja Põllutööministeeriumi loaga ka välismaalased." See liik jahipidajaid võib tegutseda ainult riigi territoriaalvete väljaspoolisel veerel arvates 1 km kaldast.)

9) Syndikus Josef Bauer, Die Jagdgesetze Preussens, vierte ungearbeitete Auflage in zwei Bänden, I. Die Jagdordnung vom 15.Juli 1907, Neudamm 1909, lk.13

10) J.Uluots, Uus metsa ja jahiseadus, separaat Eesti
metsanduse aastaraamatust VII, Tartu 1935

Viimsena autori jaotises on derivatiivsete jahiõiguslaste
liik ("... kes oma jahiõiguse on saanud tsiviilsetelt
jahiõiguslastelt või harukordselt ka teistelt derivatiiv-
seilt jahiõiguslasilt. Need on ... jahirentnikud, jahi-
loalased ning jahikülalised")¹¹⁾

Kui teiselt poolt vaatlusele võtame dogma, siis
leiame, et kehtiv Jahiseadus /JS./¹²⁾ jahiõiguse
mõistet üldse ei tunne. Seäle asemel tarvitab ta jahipida-
nise õiguse instituuti. See kuulub maomanikule ja põli -
se pidamisõigusega maakasutajale.¹³⁾ Tema oluliseks sisuks
on "tegevus, mille sihiks on jahiloomade surmanine, taba-
mine, püüdmine või jälitamine."¹⁴⁾ Saksa kehtiv Jahi-
seadus /Saksa JS./¹⁵⁾ stipuleerib " Das Jagdrecht ist
die ausschliessliche Befugnis, jagdbaren Tieren nachzu -
stellen, sie zu fangen oder zu erlegen und sich anzueig-
nen."¹⁶⁾ Edasi leiame sätte "Das Jagdrecht steht dem
Eigentümer auf seinem Grund und Boden zu. Es ist untrenn-
bar mit dem Eigentum am Grund und Boden verbunden"¹⁷⁾

11) op.cit., lk.520 jj. - Muide, mõõda minnes tõuseb pisike
küsimus, kas naturaalse jahiõiguslaste all autori
~~kirjut~~ loendatud Põllutööministeeriumi poolt jahiluba

saavaid välismaalasi ei tuleks autori süsteemi kohaselt liigitada siiski derivatiivsete jahiõiguslaste hulka.

12) SK XI 1939, 4, 1

13) lex cit., § 1

14) l.cit. § 4, esimene lõige

15) Reichsjagdgesetz vom 3. Juli 1934 (RGBl. I S. 549) in der Fassung des Änderungsgesetzes vom 23. April 1938 (RGBl. I S. 410)

16) lex cit., § 1

17) l.cit., § 3

Võrreldes eesti jahiseaduse "jahipidamise õigust" ühelt ja saksa jahiseaduse "jahiõigust" teiselt poolt, kunnagi normi ulatuses leiame, et nad on võrdmahulised instituudid, vaid väljenduselt erinevad õiguslikud sünonüümid. (Sellepärast oli Uluotsal, op.cit., ka täielik alus eesti jahinormide käsitlelusel väljendiks "jahiõiguslased".) Mõlemas allikas on antud põhimõttelikult kokkulangev instituudi sisu teostamise aspektis ja ka seos kindla territooriumiga, saksa redaktsioonis viimane vast isegi teatava rõhutusega.

Neil kaalutlusil võib osundatud seadussätete kõrvutamisel varem esitatud teoreetiliste mõistetega, esialgne mulje tekkida, et nad kooskõlalised on ja et doktriini vaated seega õieti on piiritletud.

b) Seniste seisukohtade kriitika.

Õigusallikate edasisel vaatlusel torkab aga kohe silma, et maaomaniku ^{Jahut} jahipidamisele enam deklaratiivsust sisaldab kui õiguslikku substraati. Jahipidamise õiguse ainsaks juriidiliselt kriitiliseks momendiks, kõike määravaks essentsiaaliks nii eesti ¹⁸⁾ kui saksa ¹⁹⁾ seadusandluse kohaselt on haldusvõimu l u b a (jahitunnistus, Jagdschein).

Jahitunnistuse väljaandmine toimub kindlatel, seadustes loetletud eeldustel. Ühe maa-ala omandi tiitulus iseenesest ei anna mingit eelist jahitunnistuse saamisel, maaomanik on täiesti võrdne kõigi teiste jahikontsessiooni ²⁰⁾ (millena haldusaktide süstemaatika seisukohalt) tuleb kvalifitseerida jahitunnistust) taotlejatega. ²¹⁾ Kui ka tema isiku suhtes peaks tõusetuma seadustes takistavatena loendatud asjaolusid, on tunnistust väljaandev asutis kohustatud taotlust tagajärjeta jätma ²²⁾ saksa seaduse järgi teatud puhkudel ka veel suvaline ²³⁾ küsimust otsustama. Ainus soodustus selles menetluses maaomanikule on

18) JS. §§ 35-40 ja § 2, kolmas ja neljas lõige

19) Saksa JS. §§ 22-27

20) Kliemann, Administratiivakti teooria, Tartu, 1932, lk. 217

21) Sellelt seisukohalt on raske tunnustada Uluotsa tsiviilsete jahioiguslaste mõistet - supra, nota 11

22) JS. § 37, Saksa JS. § 23

23) Saksa JS. § 24

selles, et ta - muidugi ainult nõutud eelkvalifikatsioonile vastavuse korral - jahitunnistuse saab tasuta ja kolme aastase tähtajaga (kõigi teiste jahitunnistus on üheks aastaks ja tasuline).²⁴⁾ Saksa normistikus puudub seegi maaomaniku privileeg. Peaks maaomanik jahitunnistust mitte võtnud või mitte saanud olema, on juhul, kui ta omal maal jahti peab, see tegevus vastolus JS. § 35²⁵⁾ sättega ja sellena kriminaalkohtu korras karistatav.

Kujunenud pilt sunnib kaalutlema jääma - maaomanikud, kellele ainuüksi seadused sõnaselgelt jahiõiguse omistavad, saavad jahiõiguse ainult haldusakti, jahitunnistuse läbi. Nii teooria kui dogma ütlevad aga samuti sõnaselgelt, et jahiõigus tähendavat (võtame lakoonilistes sõnades kokku) õiguse loomi küttda. Lisame veel, et iga teine mitte maaomanikust jahihuviline selle loomade küttdmise osaliseks saab täpsalt võrdsetes tingimustes maaomanikuga. Nüüd võiks juba põhjendatud olla küsimus, et kui jahiõigus ikka tõesti on õigus loomi küttda, mida tähendab siis see jahiõigus, mis ainuüksi maaomanikule kuuluvana stipuleeritud on? (JS. tarvitab küll "jahiõiguse" asemel väljendit "jahipidamise õigus", millega aga sõnade mäng täpsalt sama skeemi järgi aset leiab ja samale küsimusele tõukab.).

24) JS. § 36

25) Kriminaalseadustik § 245 p.1 (RT 1934, 85, 704)

See näitab siis, et väljendile "jahiõigus" (resp. "jahipidamise õigus") definitiivselt ühelt poolt antud vaste ei sobi teisel juhul, kus seadusandja rakendanud sama väljendit. Kui maaomanik võib ka jahi- resp. jahipidamise õiguse (=loomade küttimeise õiguse) saada sel ajal, kui sama jahi- resp. jahipidamise õigus ainuüksi temale vaidlematult kuulub, peab sellest järeldama, et siin on hoopis eriasjadega tegemist, et eksisteerivad kaks omaette instituti, mida seob ja ära segab ainult homonüümia.

Differentseerivaks tunnuseks on see, et maa omanikult tulenev õiguste kompleks jahi alal on passiivne, jahitegevuse kontsessiooniga tekkiv õiguste kogu - aktiivne. Maaomanik on ainuvõimne omal maal jahitegevuse korraldamise üle otsustama, ükski kolmas isik - omadeski jahitunnistust - ei tohi tema loata jalga tõsta tema maa-alale. Ei peaks maaomanik ise jahihuviline olema ja jahitunnistust võtnud, või kui peaks olema juhtunud, et asjaomased haldusasutused seaduslikel asjaoludel temale jahitunnistuse välja andmata jätsid, siis on maaomanikul suvaline, kas ta laseb jahitegevusel omal maal puhata, või renditab selle kaaskodanikele oma valiku järgi.

Õigustused, mis luuakse kodanikule jahitunnistuse väl-
jaandmisega, kvalifitseerivad teda jahipidamisest tingitud
tegevuseks (jahiloomade surmanine, tabamine, püüdmine või
jälitamine²⁶⁾, Der Jagdbaren Tieren nachzustellen, sie zu
fangen oder zu erlegen und sich anzueignen. ²⁷⁾ Sellega
lõpeb selles küsimuses haldusvõimu tegevus. Saavutatud jahi-
tegevuse, küttimise võime applitseerimine teatud territooriumile,
jahiala soetamine on jahikontsessioonääri oma mure. Ain-
saks võimaluseks temal selleks on, kui ta ise vastavat maa-
ala ei oma, tsiviilõigusliku tehingu teel mõne maaomanikuga,
kes selleks nõustub oma maad renditama.

Eespoolsed mõttekäigud õigustavad neid siinkohal tähel-
dama, et traditsionalistlik jahiõiguse mõiste koosneb kahest
eriinstituudist, need on

1. jahiomandi= ja
2. jahiteostamise õigus

Meie kehtiv jahinormistik on, nagu juba varem märgitud,
väljendi "jahiõigus" asendanud formulatsiooniga "jahipidamise
õigus". Tarvitanuks ta maaomaniku õigussfääri pealkirjastami-
seks nimetust "jahiõigus", "jahiomandi õigus" või midagi
sarnast, olnuks terminoloogia eksaktsus laitmatu. Saksa jahi-
õiguse allikatesse on toodud küll "jahiteostamise õiguse"
(Jagdausübungsrecht) term²⁸⁾, kuid see ei ole järjekindlalt
läbi viidud ja just põhimõistete andmisel (Saksa JS. § 1 ja

§ 3) tehakse traditsiooniline ~~anna~~ homontüümia.

26) JS. § 4

27) Saksa JS. § 1

28) näit. Saksa JS. teise löike pealkiri: "Jagdausübungsrecht auf Jagdbezirken", vöi § 14 algause: "Der Jagdausübungsberechtigte kann einem dritten (Jagdgast) eine Jagderlaubnis erteilen". Samuti ka selle seaduse teostamise määruks /AusfVO./, olgu pistprooviliseks näiteks tees 3-st Saksa JS. § 5 juurde: "Als Jagdausübungsberechtigte auf unverpachteten Eigenjagdbezirken dürfen bis zu einer Fläche von 250 ha nur zwei Personen... zugelassen werden". /Osundat. ~~ex~~ Mitzschke und Schäfer, Das Reichsjagdgesetz vom 3. Juli 1934 nebst Ausführungsverordnungen und Ausführungsbestimmungen sowie den im ^Generalgouvernement geltenden Vorschriften, Textausgabe, Berlin 1941, lk.7/.

Jahiomandi- ja jahiteostamise õiguse puhul vrd. Taubert, op. cit., lk. 17 jj. ning seal osundatud saksa autorid.

c) Jahiomandi õiguse piiritus.

Kui me järgnevalt uutena skitseeritud instituutide määrangud peame andma, siis olgu kõigepealt tähendatud, et

jahiomandiõigus tähendab maaomaniku õigustust oma maa-alal jahiteostamise korraldamise üle otsustamiseks.

JS. kommentaatorid Jögise ja Reidolf²⁹⁾ vormuleerivad teesis JS § 1 juurde, s.o. meie käsitluse jahiomandiõiguse mõiste puhul, et "... jahipidamise õiguse all /tuleb mõista/ õigust ise pidada jahti või käsundada selle teostamist". Eespoolse arutlusega oleme maaomaniku jahialaste õiguste hulgast elimineerinud "õiguse ise pidada jahti" kui ebakarakterse, sest jahiteostamise õigus pole seal mitte essentsiaal. Jääb järele sellest valemist ainult õigus käsutada jahipidamise õigus. Selles osas on meil siis lahku minek ainult redaktsioonis.

Jahiomandiõiguse subjektiks on maaomanik (Jagdherr - ex = Austria jahioõiguses)³⁰⁾ Kuid viimasega on eesti normistikas võrrandatud ka põlise pidamise õigusega maakasvatajad. Nimetatud eraõiguse-valla mõistete täpsa sisu leiame tarbekorral kehtivast tsiviilnormistikust. Olgu märgitud, et loodud quasi-maaomanike liik

29) K.Jögise, F.Reidolf, Seadused ja määrused jahinduse alal. Koostanud ja kommenteerinud - Tallinn, 1940, lk.6.

30) Weyr ja Dominik, Grundriss des tschechoslovakischen Verwaltungsrechtes, Brünn, Prag 1922, lk. 137.

ei haara tõeluses kuigi suurt õigustatute kogu, sest põlise pidamise õiguse rentnikute instituut, mis Maaseadusest pärit, oli meil juba lõppemas, obroki³¹⁾ ja päriliku rendi³²⁾ alusel rendi-vähekordi - missugused ka võiks mahtuda legaalklausli alla - vist maal palju ei tunta. Selle juures saaks näit. rentnik ja pooleteramees, nagu märgivad Jögise-Reidolf³³⁾, nende valdusel oleval maal jahti teostada ainult erilise jahirendilepingu olemasolul. Samuti arvaksime, et jahiomandi õigus üle ei lähe palgamaad kasutatavale ametnikule.

Õigusega tähendab Uluots³⁴⁾, et JS. tähtsal määral tühiklik on, kuna puuduvad eeskirjad selle kohta, kus jahialane õigus on omandiõiguse või põlise pidamise õiguse sisu integraalne osa ja selle tõttu maaomanikule või põlisepidamise õigusega maakasutajale kuulub (integraalsuse printsiip), või ta on iseseisev õigus, mis seotakse isikuga ning ainult otstarbekuse tõttu käesoleval korral seotud maaomaniku või põlise pidaja isikuga, isikuõigustliku täiendina varaõigustele (personaalsuse ehk aktsidentaalsuse printsiip). Saksa JS. näit. määritleb sõnaselgelt: "... als

31) BES III k., § 1324-1334

32) lex cit., § 4131-4153

33) opus cit., lk. 7

34) opus cit., lk. 521

selbständiges dingliches Recht kann /Das Jagdrecht/ nicht begründet werden"³⁵⁾. Tõesti, JS-s on selles mõttes lünk. Jögise-Reidolf'i üldkontseptsioon paistab olevat asiõiguse karakterit eitav. Et eraõigusliku ekskursioniga mitte liig kaugele põigata³⁶⁾, olgu märgitud, et jahiomandiõigus vaidlematult reaaloigus on, kuid teda ei saaks loendada omandiõiguse sisuosiseks, vaid võiks pigemini vahest lugeda selle atribuudiks. Jahiomandiõigus on ius domini, mitte ius dominii, nagu teravmeelse valemi annab saksa dissertant Hammer³⁷⁾.

Juriidiline isik maaomanikuna võib samuti kui füüsilinegi täielikult disponeerida temale kuuluvat jahiomandiõigust. Olgu see institutsioon, parandustomp, eraõiguslik juriidiline isik, kõik nad võivad oma organi kaudu otsustada jahiteostamise korraldamise³⁸⁾.

Jahiteostamise õiguse alal on jahiomandiõiguslasel eesti õiguse järele mõned privileegid. Et jahiomandiõiguslane jahitunnistuse maksuvabalt võib saada, sellest oleme eespool märkinud. Ka ei tarvitse ta endale jahimaa-ala kusagilt kõrvalt otsima

35) lex cit., § 3

36) Jahiomandiõiguse tsiviilõiguslik kvalifikatsioon saksa doktriini ja kohtutegeluse seisukohalt on lähemalt käsitletud i. Taubert, op.cit. lk. 15 jj.

37) op. cit., lk. 1

38) JS. § 14 ja 20.

hakata, vaid võib jahti teostada oma maa-alal. Pole aga tal oma maa-alast seaduslikus korras moodustatud jahipiirkonda, või ei vasta see pindalaselte ulatuselt jahipiirkonna kohta püstitatud nõuetele (vähemalt 150 ha ja asendi ning kuju poolest peale jahipidamise ka jahiloomade eest hoolitsemist ja nende kaitsmist võimaldav), võib ta seal jahti pidada ainult isiklikult, nn. jahikülalise kutsumine ei ole võimalik³⁹⁾. Jögise-Reidolf märgivad, et võrreldes omaniku õigusi jahipidamise alal näit. kalapüügi alaga näeme, et esimesel juhul need märksa kitsamad on. Kalapüüki võib maaomanik teostada ka oma kodakondsete kaudu ning välja anda käsiõngega püügilubasid võõrastelegi (Kalandusseaduse § 5 p. 3). Jahialal, nagu tähendatud, kodakondsetele säärast õigust anda ei saa, rääkimata võõrast⁴⁰⁾.

Saksa jahioigus neid privileege jahiomandiõiguslasele ei anna⁴¹⁾. Saksa JS. on küll olemas klausel, et jahipiirkondadesse mitte kuuluval maa-alal (s.o., kus jahioigus välja rentimata), võib omanikule antud saada piiratud jahiteostamise õigus⁴²⁾. Sama seaduse teostamise määrus sisustab selle sätte nii, et maaomanik

39) see järgneb lex cit., § 21 mõttest.

40) opus cit., lk. 15

41) Saksa JS. § 5, esimene lõige ja § 27

42) lex cit., § 7, neljas lõige.

(NB! ikkagi ka juhul, kui ta vastu ei ole jahitunnistuse saamist takistavaid asjaolusid) "... darf Raubwild, mit schriftlicher Genehmigung des Kreisjägermeisters auch Kaninchen und Drosseln, töten und für sich behalten. Der Gebrauch der Schusswaffe ist nur mit schriftlicher Genehmigung des Kreisjägermeisters gestattet, sie ist befristet zu erteilen. Eines Jagdscheines bedarf es nicht."⁴³⁾

43) Ausf. VO. § 7 (II Ausf. VO. Art. 4) / Viidetakse ex Mitzschke und Schäfer op. cit. lk. 10/.

d) Jahiteostamise õiguse piiritus.

Jahitegevuse, küttimise eesmärkidena peab osundama sportlikul ja tulunduslikule sihile. Kuid nii ühel kui teisel juhul ei ole küttimine mitte ainult jahilooma jälgimise ja tagaajamise tegevus mitte märgilaskmine liikuvale märgile, samuti ka mitte paljas loomade surmamise otstarbeks tegutsamine. Kõik need tegevusliigid on ainult teosised, eel- ja osaelemendid küttimise lõpptegevusele - jahilooma vallutamisele, saagiks saamisele. Viimane moment on õieti ainuüksi kriitiline küttimise, jahiteostamise tegevuse iseloomustamise juures. Olgu täiendavalt arvestatud veel, et kogu selle tegevuse objektideks on tavas ja normistikus jahiloomade liiki arvatud looma- ja linnuliigi esindajad, mitte näit. lõoke või siil või rästik. Nende lähtekohtade olemasolul oleme õigustatud tähis-
tama:

jahi teostamise all mõeldakse jahilooma saagiks vallutamiseks vajalikku tegevust⁴⁴⁾.

Kuna jahindusala tänapäeval täielikult haldusreglamentatsiooni alla võetud on⁴⁵⁾ ja õigus küttimiseks, jahi teostamiseks

44) Võrdluseks JS. § 4 määrang "Jahipidamiseks loetakse tegevus, mille sihiks on jahiloomade surmamine, tabamine, püüdmine või jälitamine".

45) "Das Verwaltungsrecht, das die einzelne Wirtschaftsprozesse regelt, bedingt einen auf die einzelnen Wirtschaftsprozesse abgestellten Rechtsvollzug" Merkl, opus cit., lk. 229.

ainult riigi kontsessiooni alusel tekib, vajaksime küttemisõiguse, jahiteostamise õiguse valemit, mis skitseeritav oleks järgnevana:

jahiteostamise õigus on õigustus jahiloomade saagiks vallutamise normipäraseks tegevuseks.

Saksa JS. vastav määrang, mis eespool juba osundatud⁴⁶⁾, on siin koondatud, kuna elementide katalogiseerimise asemel on katsutud anda generaliseeriv iseloomustus määritletava instituu-
di lõpptgevusest ja - eesmärgist väljudes. Säärane mõtetekäik leiab osalt toetust näit. Meyer'is, kes oma arutelu jahiõiguse sisu üle lõpetab "Das Jagdrecht also den Charakter einer ausschliesslichen Okkupationsbefugnis"⁴⁷⁾.

Huvitava pretseendina olgu märgitud üks erandlik jahiõiguslik provis~~o~~ornormistik, nimelt möödunud maailmasõjaaegne Saksa okupatsiooni jahimäärus Belgias⁴⁸⁾, mille järele jahilooma saagina vallutamise instituuat konstrueeritud oli eripäraselt. Nimelt võis kütt saagi võtta endale või võis see minna ka sõjaväe toitlustamise vajadusteks, kuid pidi maksma selle eest taksi-

46) supra, nota 15

47) Meyer, op. cit. lk. 254

48) Die Jagdordnung für den Bereich des Generalgouvernements in Belgien v. 11. Aug. 1915.

hinna, mis piirkonna jahihvitseri kaudu deponeeriti vastava jahiomandi õiguslase - belglase arvele kogukonna kassasse⁴⁹⁾.

Oleme vastu traditsiooniliseks saanud doktriini ja dogma seisukohti julgenud senise jahioiguse (eesti legaalterminoloogias - jahipidamiseõiguse) lõhestada kaheks instituudiks - jahiomandi- ja jahiteostamisõigus. Esimese valem on antud eelmises peatükis, viimase sisu võtsime äsja kokku. Olgu nüüd märgitud, et viimase määrangu loeksime ühtlasi senises terminoloogias jahioigusena subjektiivses mõttes pealkirjastatud mõiste vasteks.

Analüüsis edasi minnes tuleb nentida, et kõne all olev määrang kehtima peaks ka materiaalse jahiteostamise õiguse definitsoonina /I/. Nimetatud liigi kõrvale veel tõusetub formaalse jahiteostamise õiguse liik /II/.

Formaalse jahiteostamise õiguse all võtame kokku sätteid jahiteostamisele kaasuvate nähete kohta, milliseid normilooja tahab allutada jahi teostamisega võrdsele õigusrežiimile.

Sellega oleme küll osutanud ainult küsimuse objektiivse aspekti, sama mõiste subjektiivses mõttes oleks sõnastatud järgmisel

Formaalne jahiteostamise õigus on õigustus normipäraste

49)

Jentsch, Die Jagd in Belgien und die deutsche Jagdordnung für Belgien, i. Allgemeine Forst- und Jagdzeitung, Aprill 1916, lk. 77 jj.

jahiteostamisega seonevate kaastoimingute sooritamiseks.

Puudutatud mõiste rakendamise üle dogmas olgu näiteks JS. § 4 teise lõike säte: "Jahipidamiseks loetakse ka veel: 1) väljaspool avalikuks liiklemiseks tarvitata vaid teid võõral maa-alal või veekogul, samuti § 2 esimeses lõikes tähendatud rajoones /reservaat alad/ viibimine püssiga, jahiloomade püügiriistaga või jahikoeraga, kui isik, kes seal viibinud, ei suuda tõendada, et ta sealviibimine oli tingitud ametkohuste täitmisest või muust mõjuvast põhjusest". Saksa JS. on kirjutatud formaal-jahiõigusliku nähte konstrueerinud omaette instituudina /Wegerecht, Jägernotweg /⁵⁰⁾. Selgeilmselt sama tüüpi on aga jahiteostamise õiguse piiridesse sissearvatud õigus lõpnud jahiloomade, mahalangenud sarvede jne. omandamiseks.⁵¹⁾

50) lex cit., § 28

51) l. cit., § 1, teine lõige: "Das Jagdrecht umfasst auch die ausschliessliche Befugnis, sich verendetes Wild, Fallwild und Abwurfstangen sowie die Eier jagdbaren Federwildes anzueignen und die Gelege nicht geschützter Raubvögel zu zerstören".

§ 3. Jahiteostamise halduslik kontsessioon -
- jahitunnistus.

a) Jahitunnistuse iseloom ja andmine.

Respool on juba äramärkimist leidnud üldpõhimõtte, et jahiteostamise õiguse omandavad kodaniku haldusliku kontsessiooniga (Jahitunnistus, Jagdschein).

Siiajuurde oleme aga kohustatud fikseerima, et JS. stipuleerib kaks erandjuhtu, mil kodanikud jahitunnistust ei vaja, vaid iseenesest, halduse vähimagi osavõtuta jahiteostamisõiguslikud on. Seda on esiteks - domitsiilsuse alusel Ruhnu, Kihnu⁵²⁾, Osmussaare ja Suure- ning Väikse Prangli saare elanikud jahiteostamiseks nende saarte piirkonnas⁵³⁾. Saarte piirkonnas on JSTM § 13-ga loetud peale saarte endi maa-ala, ka neid saari ümbritsev ühe kilomeetri laiune veevöö, arvates rannast. Kui aga veel arvestada järgnevalt käsitatud erandprivileegi natsionaalsuse alusel, siis näeme, et loetletud saarte elanikel on jahitunnistusteta jahipidamine lubatud peale oma kodusaare maa-ala kogu kättesaadaval merealal, piiritlusega mitte läheneda teistele, siin nimetatata saartele või mandrile lähemale kui 1 kilomeeter.

52) Ruhnu ja Kihnu elanikud olid juba ex-Vene Jahiseadusega jahitunnistuse võtmisel vabastatud - Beljaskõi, op.cit. lk. 272

53) JS. § 35, p. 1

Teiseks on natsionaalsuse alusel jahiteostamine vaba erandi-
tult kõigile Besti Vabariigi kodanikele merel ja Peipsi ning
Pihkva järvedel väljaspool ühe kilomeetri laiust vööd, arvates
rannast või roostikust. Nende erandite puhul peab tunnustama
Uluotsa püstitatud⁵⁴⁾ ja eespool refereeritud⁵⁵⁾ liigitelu natu-
raalsete jahisõiguslaste liigimõistet, ainsa korrektuurina lubatagu
liigialuste loetlust täiendada meie jaotise domitsiilsuse alusel
privilegeerituiks märgitud kodanikke.

Erandid jahitunnistuse mitte-sunduslikkuse üle on ühtlasi
eranditeks ka käsoleva töö uudiskonstruktsiooni⁵⁶⁾ - et jahiteosta-
misõigus ei ole mitte "ein Ausfluss des Grundeigentums"⁵⁶⁾, vaid
ainult haldusakti läbi tekkiv - seisukohalt, kuid ka eranditena
ei anna nad argumenti traditsionalistliku vaadendi püsimiseks,
kuna JS. mõlemad klauslid sidumata on maaomandiga.

Jahitunnistuse väljaandjaks on JS. alusel vastavad omavalit-
sused⁵⁷⁾, Saksa JS. kehtkonnas - alam haldusvoimu instants maa-
konna jahiülema (Kreisjägermeister) nõusoleku olemasolul⁵⁸⁾. On
arvata, et vastava kogukondliku asutise mõiste tähendab meil

54) op. cit., lk. 520

55) supra, pag. 5

56) Dr. Ludwig Adamovich, Österreichisches Verwaltungsrecht,
Wien-Leipzig, 1924, lk. 158.

57) Jahiseaduse teostamise määruse (RT 40,34,271) § 22 on
nendena osundatud kohalikud linna- ja vallavalitsused /JSTM/.

58) Saksa JS., § 22. II lõige.

loataotleja elukoha halduspaika, juhul aga, kui loataotleja (Eesti kodanik või välismaalane) sisemaal alalist elukohta ei oma, siis omavalitsust kavatsatud jahiala kohaselt. Sel põhimõttel on selles küsimuses territoriaalne alluvus sätitud Saksa JS. teostamise määruses⁵⁹⁾.

Jahitunnistus on halduse vormiline formulaarakt⁶⁰⁾, mille andmise menetlus täpsalt ette kirjutatud⁶¹⁾. Ta omab kaheksuguse tähenduse, esiteks sünnib tema kaudu kodaniku kvalifitseerimine jahiteostamise-õiguslikuks, teiseks on tema määratud tähtaja pii-rides jahiteostamise õiguslase legitimatsiooniks, millena tema kaasaskandmine kohustuslikuks on tehtud iga jahindusliku tegevuse juures⁶²⁾.

59) Ausf VO. § 22 (II Auf. VO. art. 9) ex Mitzschke-Schäger,
op. cit., lk. 28.

60) Kliiman, op. cit. lk. 243 jj.

61) JS. § 36, JSTM § 22, 23 ja 24-27, Saksa JS. § 22, Ausf VO.
vide supra, nota 59.

62) JS. § 39, Saksa JS § 22, esimene lõige.

b) Jahitunnistuse eeldustsensus

Kui riik jahinduse enda korraldada on võtnud, kuna jahiloomastik on osa rahvamajanduslikust varast ja et küttemise juures tulirelvade tarvitamine üldise julgeoleku raamides tuleb pidada, on ka loomulik, et riik jahitunnistuste taotlejalt nõuab kindlat võimete tagatist ja usaldatavust, vastavust teatud kvalifikatsioonile. (Põhimõte on sama, kui meie jõuvankrite liikluse kohta käivate normide alusel näit. autobusejuhtide kutsele pretendeerijailt nõutakse psüühho-tehnilist katset.) Jahinduse alal loa soovijate kohta püstitatud eelduste-tsensus võib kokku võtta moraalse, füüsilise ja oskusliku kvalifikatsiooni nõuetes.

Nii JS-s, kui ka Saksa JS-s on kõne all oleva tsensusi tagamine konstrueeritud negatiivsete tunnuste alusel, on toodud loetlused, missuguseid defekte ei tohi jahitunnistust sooviv kodanik omada. JS. § 37 sätib, et jahitunnistust ei anta :

- 1) politsei valve all olijale; 2) isikuile, kellel puudub jahilaskeriista hoidmise ja kandmise luba; 3) isikuile, kes kehaliste või vaimliste puuduste tõttu ei suuda laskeriista hädaohuta käsitseda; 4) isikuile, kes karistatud jahinormide rikkumises, kui sellele kaasunud kohtu otsusel jahitunnistuse

kaadamine - kolme aasta jooksul kohtu otsusest, 5) alaealistele alla 18 aasta. Viimasele punktile olgu lisatud, et isikuile, kes alla 20 aasta vanad, jahitunnistus väljastatakse ainult nende vanemate või hooldajate palvel ja vastutusel. Välismaalased, kes Eestis viibinud vahetpidamata üle aasta, on jahitunnistuse saamisel omamaalastega võrrandatud. Väheaja siinviibinu peab esitama kas käänduse võimalikkude jahitegevuse läbi tekkinud kahjutasu-nõudmiste rahuldamise üle, või Põllutöoministeriumi soovitusel.

Saksa JS. püstitab kahekordse sõela, peale täiseitavate asjaolude klausli, mis jahitunnistuse väljaandmist ei võimalda (lex cit. § 23), toob ta veel osaeitavate asjaolude klausli (i. cit. § 24), selles sisalduvate asjaolude juures on jahitunnistuse väljaandmine jäetud haldusasutise suvale.

Jahitunnistust ei anta:

1) isikuile, kes pole veel 14 aastat vanad; 2) isikuile, kes on teovõimetustatud; 3) isikuile, kes kehaliste või vaimsete puudumite tõttu ei ole suutelised jahirelva kindlasti käsitama; 4) isikuile, kelle senine käitumine laseb eeldada, et nad käsitavad jahirelva ettevaatamatult või ohustavad avalikku julgeolekut; 5) isikuile, kellelt jahitunnistus on ära võetud, äravõtmise tähtaja kestel (§ 58 teine lõige, § 62 teine lõige); 6) isikuile, kes on seadusjärgulise kohtuotsusega karistatud parandusmajakaristusega, kes on politseivalve all või kellelt on ära võetud kodanlikud auõigused, kui ei ole möödunud kümme aastat karistuse kandmisest, karistusest vabastamisest või karistuse aegumisest või tähtajast, milleni kestis politseivalve või kodanlike auõiguste äravõtmine; 7) isikuile, kes ei

näita küllaldast jahivastutuskoohuse kindlustust.

Jahitunnistuse väljaandmisest võib keelduda:

1) isikuile, kes pole veel 18 aastat vanad; 2) isikuile, kellele on seadusjõulise kohtuotsusega mõistetud kinnipidamiskaristus või rahatrahv keha või elu vastu toimitud raske kuriteo eest, varguse, omastamise, varjamise või pettuse või Kriminaalseadusliku § 117 kuni 119 või § 292 kuni 294 rikkumise eest või laskerelvaga ettevaatamatult keha või elu vastu toimitud kuriteo eest või laskerelvade ning laskemoona seaduse rikkumise eest; 3) isikuile, kes on seadusjõulise kohtuotsusega süüdi mõistetud jahitunnistuse või jahiloa võltsimises; 4) isikuile, kes viimase viie aasta jooksul on seadusjõulise kohtuotsusega süüdi mõistetud metsa- või põlluvarguses või jahipolitseiliste või loomaliikide kaitse kohta antud eeskirjade rikkumises või loomapiinamises; 5) isikuile, kes seisavad esialgse eestkostmise all; 6) isikuile, kes ei oma elukohta Saksa Riigis; 7) isikuile, kes ei ole Saksa kodakondsuses; 8) isikuile, kes ohustavad Saksa küttkonna väärikust; 9) isikuile, kes seisavad au- või kriminaalkohtu all, kui süüdimõistmise korral peab keelduma ja võib keelduda jahitunnistuse andmisest.

Saksa JS. teostamismäärusest olgu veel olulistena toodud eeskiri, et täiseitavate asjaolude loetluse p. 4 ~~tunnuste~~ vastamiseks küllaldane on võimkondse asutise õiendist loataotleja poliitilise ustavuse kohta; samuti ei anta juutidele jahitunnistust. ⁶³⁾ Välismaalased, kodakondsusetud ja välismaal elavad oma kodanikud saavad jahitunnistuse ainult riigi jahiülema (Reichsjägermeister) kirjalikul loal. Jahitunnistuse esmakordsele saamisele peab eelnema katse õiendamine maakonna jahiülema nimetatud komisjoni ees tingimustel, mis riigi jahiülema poolt

63)

Ausf VO. § 23 (II Ausf VO. Art. 10) ex Mitzschke-Schäfer, opus cit., lk. 32.

määratud⁶⁴⁾. Jahitunnistuse saamiseks tuleb sooviavaldus esitada maakonna jahiüleva kaudu, kelle nõusolek oluline. Sooviavalduse lisade hulgas peab olema tõendus kuulumise üle Saksa Küttiskonda⁶⁵⁾, või jälle tõendus, et sinnaastumisel takistusi pole, samuti tõend Saksa Küttiskonna ametlikest ajakirjadest ühetellimise kohta.

Rööpjooni tõmmates näeme, et Saksa JS. märksa valjemate nõudmistega on kui JS. Küll on temas sealjuures alandatud vanuslik tsens, allealistele on määratud jahitunnistuse eriliik erineva režiimiga.

64) Ausf VO. § 24 (II Ausf VO. Art.11, IV Ausf VO. art.6)
ex op.cit., lk.33, Ausf VO. § 22 (II Ausf VO. ART. 9)
ex op. cit. lk.30ff.

65) Reichsbund "Deutsche Jägerschaft" on avalikõiguslik korporatsioon riigi jahiüleva juhtimisel, kes ka korporatsiooni põhikirja määrajaks on. Liikmetena kuuluvad sinna kõik Saksa aastajahitunnistuste omajad - omamaalased. Vt. Saksa JS. § 56 - 59. Jahitunnistuste maksudest saab DJ. endale 2/5, kuna 3/5 läheb kohalikule eelarvele.

c) Jahitunnistuse liigid.

Jahitunnistuste liike tunneb JS. ainult kaks - tavaline, mis välja antakse kindlaksmääratud maksu eest üheks aastaks soodustatud - antakse maaomanikule omal maa-alal jahiteostamise õigustamiseks, kolme-aastase kestvusega. Maks on 5 krooni, sellest läheb 3 krooni tunnistust andva kogukonna kasuks ja 2 krooni Jahikapitali heaks.

Saksa jahinormistik tunneb metsa- ja jahiametkonna jahilubade kõrval järgnevaid jahitunnistuste liike /Käsitluse lühendamiseks märgime sulgudesse iga liigi puhul tasumi, sel~~li~~ kuuluva maksumma/:

- 1) omamaalase aastatunnistus / RM 50.-/
- 2) omamaalase ühekordne tunnistus (Tagesjagdschein), mis kehtiv 5 järjestikku päeva kestel / Rm. 6.-/
- 3) välismaalase aastatunnistus /Rm. 300.-/
- 4) välismaalase ühekordne tunnistus /Rm. 60.-/
- 5) aastane jahikulli-jahi tunnistus - antakse Saksa Jahikulli-jahi Ordu liikmeile Ordu igakordsel nõusolekul /Rm.6.-/
- 6) allealise aastatunnistus /Rm.25.-/.

d) Jahitunnistuse kaadamine⁶⁶⁾

JS. järele ei ole jahitunnistus haldusasutise poolt kaadatav,

⁶⁶⁾ Kliiman, op. cit., lk. 218 jj.

küll toimub see kohtuotsusel süüdimõistmise korral Krim. Sd. § 245 järele kaasuva lisakaristusena. Saksa jahitunnistus on kaadatav väljaandnud halduspaiga poolt, kui hiljem teatavaks saavad või ka tekkivad asjaolud, mis täis- või osaeitavatena jahitunnistuse saamisel sätitud on. Esimesel juhul on kaadamine asutisele kohuslik, teisel - suvaline⁶⁷⁾. Ka on pädevad jahitunnistuse kaadumiseks Saksa Küttkonna aukohtud⁶⁸⁾ jahimehe eetikast üleastumiste puhul tehtavate otsustega. Iga kriminaalkohta instants on jahiõiguslikkudest karistusotsustest kohustatud teatama asjaomasele maakonna jahiülemale, kelle otsustada on, kas kvalifitseeritud delikti puhul algatada aukohtulikku menetlust⁶⁹⁾ karistatud küti suhtes.

67) Saksa JS. § 26

68) lex cit. § 57-59

69) 1. cit. § 62.

§ 4. Jahipiirkonnad.

Jahindus on seotud territooriumiga, jahialaga. Viimane ei ole jahipidajale tähtis ainult paigana, kus ta kohtab või tabab maastikul, ümberhulkuvat jahilooma, vaid jahiala teeb väärtuslikuks see, kui loomad seal peatuvad ja harjumuste ning vajaduste kohaseid pesituspaiku leiavad, see võimaldab loomastiku siginemise. Sellest järeneb - üksiku küti seisukohalt vaadatuna - jahiala ulatuslikkuse soovitus. Riik, kes jahitegevuse reglementeerimisega hoolitseb jahiloomade fondi, kui rahvamajanduse üldvara ühe osa eest, on veel enam huvitatud sellest, et üksikute küttide või küttide gruppide jahialad poleks mitte üleliia väikesed. Kui kujutleda, et kogu riigi pindala on jagunenud väikesteks jahi-partsellideks, siis tähendaks see praktiliselt kõige kiiremat jahiloomade hävingut. Iga partsell on nii väike, et kütt kardaks tähelepanud jahilooma liikumist, sest loom läheb naabri jahialale ja on seega tema kuulile kadunud. Nii provotseeruks kahjulik kiirustamine loomade tabamisega.

Sääraste jahipoliitiliste motiividega on seletatav juba läinud sajandil jahiõiguses jahipiirkonna mõiste tekkimine. Jahipiirkond on jahiõiguse territoriaalne ühik, maa-ala, mis ulatuse ja looduslike olude poolest kindlatele jahipoliitilistele tingimustele vastab. Jahipiirkond peab kujutama terviklikku kompleksi, territoriaalset üht massiivi ⁷⁰⁾, mis koosnedes

70) Näit. JS. § 12 on see väljendatud nõudmises, et jahipiirkonna alad kuuluks ühte ringipiiri

maa-aladest ja veekogudest oma asendi ja kuju poolest võimaldaks jahiloomade eest hoolitsemist ja nende kaitsmist. Jahiloomade eest hoolitsemise moment rõhutatakse tavaliselt veel klausliga, et jahipiirkond ei ole moodustatav ainult jõgedest, kanalitest, kraavidest, teedest ega raudtee maa-alast.⁷¹⁾ JSTM. laiendas hiljem selle klausli eeskirjaga, et jahipiirkonda kujundavate maa-alade laius ei tohi olla üheski paigas alla 500 m⁷²⁾. Jahipiirkonna territoriaalsed elemendid - maa-alad ja veekogud - võivad esineda ühes jahipiirkonnas kas ainuliigilistena või segatuina, nõutav massiiv võib koosneda siis kas ainult maa-aladest või ainult veekogudest üksi või ka n.n. murdmaastikuna. Jahipiirkonna minimaalseks pindalaks on eesti kehtiva õiguse järgi 150 ha⁷³⁾ saksa JS. lubab teatud kordadel 75 ha alammääraga ruumi.⁷⁴⁾

Jahipiirkondade rakendamine jahiala ühikutena riigi jahipliitikas on võimalik kas absoluutsel või relatiivsel printsiibil. Eesti jahinormid asuvad viimase alusel, jahipiirkond on siin normaalse jahimajandusliku nähtena küllaldast väljatõstmist leidnud, kuid väljaspool jahipiirkondi on siiski jahi teostamine lubatud maaomanikkudele omal maal, kinniku suurusele vaatamata. Saksas näiteks on jahipiirkondade süsteem absoluutne, neist väljapoole jäänud maa-alad

71) JS. ~~jahipiirkonda~~, loc.cit.

72) JSTM. § 1

73) JS. § 12

74) Saksa JS. § 8 ja 9

jahinduslikult üldse ei eksisteeri, neil on jahitegevus keelatud 75).

Tekimise viisi leiame fakultatiivseid, jahihuviliste omal tahtel sündivaid ja obligatoorseid jahipiirkondi, mis eksisteerivad ex lege, jahinormistike eeskirjades statueerituina. JS. järgi sünnib maa-ala jahipiirkonnaks muutumine sel teel, et asjast huvitatu, kas omades selleks vajalikku ja omadustelt vastavat maa-ala, või kogudes nõetava maa-ala ulatuse üksikuilt maaomanikelt jahiteostamise õiguse rentimise kaudu, esineb kohalikus kogukondlikus halduspaigas jahipiirkonna registrimise taotlusega. 76) (Olgu märgitud, et see registrimine, nagu menetlus nimetatud on seadusandja poolt, sisuliselt osutub kontsessioneerimiseks.) Sel teel massiiviks liidetavad maa-alad võivad kuuluda eriomanikele ja olla erihalduspiirkondades. Jögise-Reidolf'i arvates on meil lubatud sealjuures maa-ala ja veekogusid liita mitte ainult tervete kinnistusüksuste, vaid ka nende osade kaupa. 77)

75) ~~JS.~~ § 7, esimene lõige: "Auf Grundflächen, die zu keinem Jagdbezirke gehören... ruht die Jagd"

76) JS. § 11 ja 14

77) Op.cit.lk.28

Obligatoorseste jahipiirkondade süsteemi alusel

asub üldiselt Saksa JS. Kui mõnel maaomanikul eeldusi ja soove on oma maaomandist moodustada omaniku-jahipiirkonda (Eigenjagdbezirk), sünnib see maakonna jahiüleva kontsessiooniga. See on aga alus väljavõtte kehtivast üldreeglist, et kõik maad moodustavad ex lege valdade kaupa ühisjahipiirkonna (gemeinschaftliches Jagdbezirk). Sinna kuuluvate maa-alade omanikkudest kujuneb avalikõiguslik korporatsioon - jahiühistu (Jagdgenossenschaft). Selle juhiks, jahi-eestseisjaks (Jagdvorsteher) on ex officio vallavanem (Bürgermeister), korporatsiooni varaline asjaajamine käib valla kassa kaudu. Jahiühistu teostab omi jahindusalaseid õigusi kas rakendades palgalisi kütte või renditades jahi-teostamise õigust. Jahieestseisjal on õigus otsustada jahitegevuse seistamist jahi piirkonnas.

Meie JS. on osalt tahtnud näha jahipiirkonna asutamise algatajaina maaomanikke (§ 14: "Jahipiirkond ... era-ning omavalitsuste maa-aladel moodustatakse ... maa-aladest ja veekogudest ... nende omanikkude soovil ja omavahelisel kokkuleppel."), kuid eeldab ~~me~~ initsiatiivi ka jahirentnikult (§ 11: "Jahirentnik võib ... jahipidamist teostada ... kui ... ta ... on moodustanud jahipiirkonna."). Tõelisuses ongi meil üldiselt jahipiirkondade moodustajaiks jahirentnikud. Saksamaal on juba seadusega asetatud raskus-

punkt kinnikute omanikele.

Jahipiirkondi võib veel liigitada jahiteostamise viisi eesmärgilt omaniku-jahialadeks ja rendi-jahialadeks. Esimesed on moodustatud jahiteostajaile kuuluvaist maa-aladest (saksa Eigenjagdbezirk⁷⁸⁾), neil teostab jahti ainult maaomanik üksi, temal on õigus kutsuda jahikülalisi (võõral jahialal tasuta jahitegevuseks loastatud isikud, tasuvõtmine kõrvalistelt isikutelt jahiteostamisõiguslase poolt muudab selle nähte jahirendi tehinguks)⁷⁹⁾. JS. võimaldab ka omaniku-jahiala renditamist, kuid säärasel korral lähevad jahiteostamise õigused kompleksina rentnikule üle, millega piirkond on juba asetonud rendi-jahiala liiki. Saksa JS-st jääb mulje, et omaniku-jahialad pole mitte renditavad, sest jahiteostamisõiguse kohta käivad eeskirjad räägivad kõik ainult ühisjahipiirkondadest rendiobjektina. Samas õiguses on sõnaselge säte, et omaniku-jahiala võib ulatuda ainult samale isikule kuuluvatele aladele, meie JS. võimaldab jahipiirkonna nõuetavate ulatuse ja omaduste saavutamiseks kõrvalt teiste omandite osade juurderentimist. Saksa ühisjahipiirkonnad on kõik rendi-jahialadeks.

78) Saksa JS. § 8

79) JS. § 21, Saksa JS. § 22

Riigile ja omavalitsustele kuuluvad maad alluvad erinevale režiimile. Kogukonnad moodustavad oma maadest jahipiirkonnad tavalises korras, kuid võivad jahiteostamist teostada seal ka renditamise teel või kontsessioneerides kodanikke jahipidamiseks, välja andes individuaalseid tasulisi, kindla tähtaajaga piiritletud jahilube. Sama on määratud ka avalikõiguslike asutiste ja juriidiliste isikute kohta, kusjuures aga juriidilised isikud jahiteostamise õigust veel realiseerida võivad oma liikmete kaudu⁸⁰⁾. Jögise-Reidolf, arutades siin passuses sisalduvat juriidilise isiku mõistet, jõuavad otsusele, et näit. aktsiaselts sellest väljapoole peab jääma, kuna aktsionäre ei saa võtta aktsiaseltsi liikmeina selle sõna otsestes mõttes, vaid oma sissemaksudega omandatud aktsiate esindajaina ja valitsejaina seaduse ja aktsiaseltsi põhikirja alusel⁸¹⁾, küll aga omistavad autorid seaduses ettenähtud jahioiguslikud võimalused "juriidiliste isikute puhul, kes omavad liikmeid (näit. kooperatiivühingud ja tavalised mittemajanduslikud seltsid)⁸²⁾". Olgu möödaminnes märgitud, et ühe säärase

80) JS. § 20

81) Seisukoha kriitika viiks käesoleva üldkäsitlemise raamidest välja, pealegi veel, et see tingiks ekskursi kaubandusõiguse valda. Kui aga näiteks võtta paarist-kolmest täisosanikust koosnevat täisühingut, kas need ühinglased ei või küttida seltsingule kuuluva mõisa maa-alal?

82) Jögise-Reidolf, op.cit., lk.36

organisatsiooni liikmeskonda kuulumise fakt ainuüksi ei loo ühingu maa-alal jahiteostamise õigust, õigusliku vahelülina on veel oluline ühingu põhikirjas varade kasutamise otsustamiseks pädevustatud organi akt. Vajadus selle järele langeb ära kui liikmete jahipidamise õigus ühingu maa-alal sisaldub juba ühingu põhikirjas. JS. § 20 kontekstist ilmneb, et juriidiline isik teataval määral sarnastatud on individuaalse maaomanikuga, -jahiteostamisele, mis temale lubatud on oma liikmete kaudu, ei ole mitte eelduseks määratud tema maa-alast jahipiirkonna registrist. Seega võib maa-ala olla ka alla 150 ha koguulatuse. On aga juriidiline isik oma maa-alal korraldanud jahipiirkonna, võib ta samuti kui kogukondlik asutis, anda välja tasulisi tähtaajalisi jahilube. Sellevõrra on siis jahipiirkonna omanik-ühing soodsamasse seisundisse asendatud kui ainuisikust jahipiirkonna omanik, kel oma jahialale on lubatud kutsuda ainult jahikülalist.

Seadus näeb ette Põllutööministeeriumile õiguse kogukondade, asutiste ja juriidiliste isikute poolt väljaantavate jahilubade arvu iga jahipiirkonna kohta kindlaks määrata. Selle jahipoliitilise vahendi asjakohasust tunnustades, tekib aga vajadus märkida, et seadusandja on lünga jätnud ühte kohta, kust iseenesest piiramatul hulgal võib jahialale sattuda jahiteos-

tamisõiguslikke. See on nimelt juriidilise isiku-maaomaniku kaudu, kelle maa-alast jahipiirkond moodustamata. Tema oma liikmed võivad sellel küttida, olgu see maa-ala suur või väike. Ühingute liikmete arv on aga ju piiramatu...?

Küsimuse lõpetamiseks olgu välja tõstetud, et kogukondliku asutise poolt JS. § 20 korras väljaantav tähtajaline jahiluba ei asenda mitte jahitunnistust, vaid ikkagi eeldab selle omamist. Esimesel korral toimib kogukond temale kuuluvate maade jahiomandi kandjana, kuigi mõningal määral privilegeeritud korras. See aga on tema autonoomne, varade kasutusala samm, normivaba toiming. Jahitunnistuse väljaandmisel toimib ta üldhalduse kohaliku esindajana legaalse delegeeringu alusel. See on normatiivne tegutsemine, vormiline administratiivakt, mis väljendub formulaarakti üriku väljastamises⁸³⁾.

83) Haldusaktide süstemaatika mõisted vt. Kliiman, op.cit., märksõnadele vastavad kohad.

§ 5. Jahiobjektid

Kuna jahitegevuse eesmärgiks on metsikult liikuvate loomade ja lindude saagiks vallutamine, siis on sellega tõmmatud vahepiirid, et kütitavad pole ei koduloomad, ei ka metsloomade ja -lindude eksemplarid, mis juba kellegi valduses on, olgu nad asetatud mingisugustesse piirdeisse või liikugu nad oma valdaja asupaiga lähimas ümbruses kodustatuna. Samuti ei tohi kütimise objektiks olla hulkuma pääsenud koduloomad, kuigi nad pere-mehetud on ja metsistumise tunnustega. Nende loomade kaitse, samuti ka isiku ~~kui ka~~ omandi kaitse nende vastu läheb jahiseaduse ulatusest välja ja toimub eriseaduste eeskirjade⁸⁴⁾ kohaselt.

Looduse vabast faunast on jahiõigus hakanud eraldama jahitegevusele elimineeritud loomi ja jahiloomi. Nende liikide tekkimine on põhjustatud rahva üldmentaliteedist ja jahieetikkast. Jahiloomad ehk ulukid liigituvad meie jahinormistikes kasulikeks ja kahjulikeks jahiloomadeks. Selle differentseerimise aluseks on ühelt poolt looma või linnu kui saagi utilitaarne hinnang, teiselt poolt loomas, resp. linnus esinev kiskja meel, kuivõrd tema ohustajaks on inimestele ja kultuu-

⁸⁴⁾ BES III § 720, 3387 jj., 4577 jj.; samuti Kriminaal-seadust. § 537, 232 jt.

ridele (koduloomad, põllumajanduslikud kultuurid jne.). Üldpõhimõttelt on kasulikud jahiloomad võetud kaitse alla, nende küttimeise kohta annab jahiõigus täpsa reglamentatsiooni, kuna need moodustavad rahvamajandusliku metsloomade fondi osa. Kahjulikkude jahiloomade hävitamine on ühiskondlikult vajalik, mis pärast nende küttimeisele üldpõhimõttelt takistusi ei tehta. Võib aga ette tulla paradoksaalseid olukordi, kus avalik võim just kahjulikkudeks jahiloomadeks loetletud oma kaitse alla võtab ja nende hävitamise reglementeerib. Eestis näiteks on mõningad kahjulikkude jahiloomade tüübilisemad liigid peaaegu välja suremas. Et neid siiski meie faunast mitte viimseni ära lasta kaduda, on jaht neile seistatud.

Ainult tunnuste varal ei saa määritleda siiski ühtegi jahiõiguses olulist fauna esindajate liiki. Sellepärast on jahinormistik^{is} tavaliselt loomaliikide piiritlemiseks rakendatud katalogiseeriva loendamise meetod. JS. § 3 annab Eesti jahiloomade nimistu jaotisega kasulikkuse ja kahjulikkuse kriteeriumilt. JSTM § 29 toob kaitsealuseks tunnustatud haruldaste kahjulikkude jahiloomade nimestiku, selle paragrahvi esimeses punktis nimetatakse loomad, missuguste hävitamine täiesti keelatud on, kuna p. 2 all mainitud loomad tingimusi on kaitstud.

§ 6. Jahitegevust kitsendav reglamentatsioon

Jahiõigusest suure osa moodustavad sätted, mis raamistavad jahitegevust, olgu need üldise julgeoleku ja avaliku rahu või jahinduspoliitiliste kaalutluste motiividel. Nende süstematiseerimisele asudes peame algama sellest, et kõik jahitegevusele, kättimisele seatud kitsendused on kas ühiskondlikus huvis (I) või jahindus-eripärased (II).

Esimeses liigis leiame kõigepealt üldise julgeoleku nimel antud sätteid, nagu Saksa JS. üldeeskiri: "An Orten, an denen die Jagd die öffentliche Ruhe, Ordnung oder Sicherheit stören oder das Leben von Menschen gefährden wird, darf nicht gejagt werden⁸⁵⁾". Järgnevalt olgu samas liigis märgitud jahitegevuse piiritamised avaliku rahu seisukohalt, nende näite leiame samas allikas eeskirjas, et teatud jahiliigid (ajujaht jne.) keelatud on pühapäevade ja seaduslike pühapäevade neil tundidel, mis antud ümbruses tavalised on jumalateenistuseks, kui jahi teostamine selle rahu segada võib⁸⁶⁾. Meie jahiseaduses on ühiskondlikus huvis kitsendused ära jäetud, kuna selles mõttes küllaldane on kriminaalõiguse asjaomastest normidest ja heade kom-

85) lex cit., § 36, esimene lõige

86) l. cit., § 35 p. 15

nete kirjutamata seadustest.

(II) Jahindus-eripäraste kitsenduste ajendiks on jahindus- poliitilised kaalutlused loomastiku fondi säilitamise nimel ja eetilise suhtumine, mis keelab looma surmamist üleliigse piina tekitamisega. Siia rühmitatavad sätted võiks ära märkida (1) isikulise, (2) ajalise, (3) asiliku ja (4) paikliku kitsendamise alaliikides.

Isikuliste jahikitsenduste rakinguga puutusime kokku eel- poolkäsitletud Põllutööministeeriumi õiguses määrata juriidilis- te isikute ja omavalitsuste maa-aladest moodustatud jahipiir- kondade väljaantavate jahilubade piirimäära⁸⁷⁾. Saksa JS. sättis kõigi jahipiirkondade kohta üldiselt kindla proportsiooni maa- ala hektarite ja piirkonnas loastatavate küttide vahel⁸⁸⁾.

Ajaliste jahikitsenduste hulka rivistuvad sätted keelu- aegade kohta, s.o. ajavahemikkude üle, mil ühele või teisele ulukile jaht on keelatud. Saksa jahiseadus on sellejuures läh- tekohaks võtnud küll jahiaegade instituudi⁸⁹⁾, kuid selle piiritlemiseks toob ikkagi keeluaegade (Schonzeiten) mõiste.

87) JS. § 20, neljas lõige

88) lex cit., § 5 ja Ausf VO sinna juurde

89) lex cit., § 38, esimene lõige: "Nach den Grundsätzen waidgerechter Wildhege und unter Berücksichtigung der Erfordernisse der Landeskultus sind für die jagdbaren Tiere Zeiten zu bestimmen, in denen die Jagd auf sie ausgeübt werden darf (Jagdzeiten)".

Keeluajad määratakse lähtudes loomade elamisviisist, et võimaldada nende siginemist. Loomade elamisviis sõltub aga tähtsal määral geograafilisest ja kliimaatilisest taustast. Samal loomaliigil on erinevais kliimaolustikes näit. tiinusefaas ka ajalisel erimomentidel. JS. ja selle muunduste väljatöötamisel on meil seadusandja küsinud keeluaegade määramiseks Tartu Ülikooli juures asuva Loodusuurijate Seltsi Zooloogia Sektsiooni, aga ka ära kuulunud empiirikal põhjenevaid meie jahimeeste seltside seisukohti⁹⁰⁾. Kehtivad keeluajad on sätitud JS. § 22 ja Saksa JS. § 38.

Keeluaegade tabellaarne kokkuvõte üle maailma traditsiooniliseks saanud vormis nimetatakse jahikalendriks⁹¹⁾. Olgu veel lisatud, et Eesti jahikeeluajad pole mitte kalendaarselt absoluutsed, vaid seadus on delegeerinud Põllutööministrit ümber paigutama seaduses loendatud jahipidamise keelu tähtpäevi, vastavalt ilmastikuoludele igal aastal kuni 14 päeva võrra⁹²⁾.

Asilike jahikitsendustena eksisteerib terve rida sätteid, mis reglementeerivad küttimeetodeid, vahendeid relvi, las-

90) Riigivolikogu stenograafiliste aruannete lisad, 1938/39, lk. 184

91) Jögise-Reidolf, op. cit., lk. 41

92) JS., § 42 p. 3

kemona jne. JS-s sisalduvad nad peamiselt § 23, Saksa JS-s § 35.

Paiklike jahikitsenduste hulka tuleb loendada näit. keelud küttida surnuaedadel ja avalikes parkides (JS. § 12, kolmas lõige, Saksa JS. § 7 p. 1). Omaette instituudina kohtame siin reservaate, maa-alasid või veekogusid, kus jahiloomade alalhoidmiseks, tihti peamiselt just seal paigas pesitsevate ulukiliikide säästmiseks haldusvõimu korraldusel seistatakse jaht. Ka võib reservaadi asutamise motiiviks olla just sellele maa-alale spetsiifiliste, müüdu haruldaste loomaliikide jaht kättesaadavaks tegemine laiemate jahihuviliste ringile. JS. järele sünnib reservaadi moodustamine Vabariigi Valitsuse otsusel. Asjaomase normi konteksti⁹³⁾ viimane lõige "Jahiloomade reservaadiks kuulutamise läbi maaomanikule tekkinud kahjud tasutakse jahikapitalist" annab järeldada, et reservaati arvata võib ka eramaid.

93) JS. § 41.

II o s a. Märkmeid rakendatud jahioigusest

§ 1. Allikad⁹⁴⁾

Kehtiva jahioiguse allikad oleme eespool osutanud.

Siirdume nüüd Saksa okupatsioonivõimude poolt meie kodumaal rakendatud jahioiguse⁹⁵⁾ vaatlusele.

Põhinormiks siin on 18. oktoobri 1941 Määrus jahipidamise kohta Ida-maa-ala Riigikomissari piirkonnas⁹⁶⁾, mis antud tähendatud Riigikomissari poolt. Määrus koosneb preamblist ja üheksast paragrahvist. Esimesega neist on Ida-maa-ala Riigikomissariaadis kehtestatud mõtte kohaselt osa Saksa JS. eeskirju, mis kehtivad, kuivõrd sama määruse enda sätetest ei järgne teisiti. Viimane klausel on interpreteeritav siis nii, et primaat on määruse sätetel.

Määrusel on kaks lisa, esimeses on toodud Saksa JS. retsipeeritava § 14 tekst, teises avaldatud Ida-maa-alade jahikalen-

94) Järgnevalt sünnivad viited ex Amtsblatt des General-Kommissars in Reval (Abl.) selles väljaandes tavatsatud viisil.

95) Küsimuse analüüsi rahvusvahelises õiguse seisukohalt jätkame eriteadlastele, vt. Piip, Rahvusvaheline õigus, Tartu, 1936, lk. 304 jj., ja Franz von Liszt, Das ^Völkerrecht, bearb. von Dr. M. Fleischmann, Berlin, 1925, lk. 442, 489 jj.

96) Anordnung über die Jagdausübung im Gebiet der Reichskommissars für das Ostland vom 18. Oktober 1941, Abl., lk. 98.

der. Määruse § 8 sätib, et vajalikke teostamiseeskirju annab Ida-maa-alade Riigikomissar.

Selle normi põhjal järgnevad samas ABl-s Teostamiseeskirjad määrusele⁹⁷⁾.

Edasi on samas vihus Määrus metskitsede kaitseagade kohta⁹⁸⁾ ja Määrus hüljeste, isametsiste, isatetrede ja tedrekuningate kaitseaja kohta⁹⁹⁾.

ABl. nr. 25 toob Määruse huntide ja ilveste peale jahipidamise kohta¹⁰⁰⁾.

97) Teostamiseeskirjad määrusele jahipidamise kohta Ida-maa-ala Riigikomissari piirkonnas 28. oktoobrist 1941
Durchführungsbestimmungen zur Anordnung über die Jagd-
ausübung im Gebiet des Reichskommissars für das Ostland
vom 28. Oktober 1941

98) Anordnung über die Schonzeit von Rehwild

99) Anordnung über die Schonzeit für Robben und Auer-,
Birk- und Raekelhähne

100) Anordnung über die Gejagung von Wolf und Luchs

§ 2. Rakendatud normide sisu

Ülevaadet tehes kõigist rakendatud normidest vajab kõigepealt äramärkimist, et jahiomandi õiguse kohta sätteid puuduvad. On toodud küll Saksa JS. rakendatud väljavõttes selle seaduse § 1, mis annab jahiteostamise õiguse määritluse¹⁰¹⁾, kellele kuulub aga jahiomand, ei selgu. Neil kaalutlustel võib arvamisele tulla, et jahialadena mõeldud on Eesti riigi maa-alad. See hüpotees võiks toetuda sättele¹⁰²⁾, et enne jahipidamise algust peab kütt isiklikult ühendusse astuma kohaliku metsaülemaga või metsnikuga, et ülevaadet saada jahipiirkonna piiridest. Metsaametkond on meil teatavasti ainult riigimetsades, eramaid ja nende piiritlust riigi metsaametkonna ametisikud ju ei tunne.

Jahiteostamise õiguse subjektide vaatlusel leiame kõigepealt, et jahiteostamise õiguse osaliseks kvalifitseerumine vajab jahitunnistust (Määruse § 3) ja veel jahiluba (Jagderlaubnisschein - Teostamiseeskirjad Määruse § 4 juurde). Jahitunnistusena peab kütil olema kas kehtiv saksa aasta-jahitun-

101) tsiteeritud supra, pag. 6

102) toodud Teostamiseeskirjade lisas avaldatud jahiloa vormulaari teise külje tekstis p. 2, mujal normides ei esine

nistus, Ida-maa-ala aasta-jahitunnistus, päeva-jahitunnistus või tagala sõjategevuse piirkonna juhataja antud jooksva jahiaasta (1.4.41 - 31.3.42) sõjaväelase jahitunnistus. Saksa aasta-jahitunnistus on vist mõeldud omamaalase aastatunnistus (Inländer-Jahresjagdschein)¹⁰³⁾. Järgnevad kaks nimetatud jahitunnistuste liiki on lokaalsed, Ida-maa-ala jaoks. Päeva-jahitunnistuse kestvus on 5 üksteisele järgnevat päeva. Mõlemaid jahitunnistusi annab välja piirkonnakomissar.

Jahitunnistuse saamiseks vajalikku eelqualifikatsiooni kindlaks määrama asudes kohtame kõigepealt sätte, et Ida-maa-ala aasta-jahitunnistusi võidakse anda ainult neile isikuile, kes tõendada võivad, et neil varem olnud aasta-jahitunnistus või kes õiendanud seatud kütikatse¹⁰⁴⁾. Kontekst annab järeldada, et jahitunnistuse väljaandmine väljaandjale suvaline on. Edasi Eesti kodanikkude varasemad jahitunnistused olid teatavasti ühe- (jahirentnikul) ja kolme-aastase (maa-ala omanikul) kestvusega. Kas kõne all oleva sättega endised kolme-aastase tunnistuse omanikud nüüd kõrvale tõrjutud oleksid, ei saa uskuda.

103) Ausf VO. § 22 (II Ausf VO. Art. 9), vt. Saksa jahitunnistustest lähemalt eespool üldosas

104) Määruse § 3

Tuleb arvata, et ühe - aasta tunnistuse mõiste oli määruse koostajail silme ees kui jahiteostamisõiguse kontsessiooni laiem liik Saksa JS. järele (tema omanikud kuuluvad ju Saksa Küttkonna liikmeskonda). Nüüd tõusetub õigustatult küsimus, mis otstarbel Saksa JS. rakendatud paragrahvide hulgas on toodud ka § 23, mis loetleb täiseitavaid ja §24 - osaeitavaid asjaolusid jahitunnistuse väljaandmisel. Kas Ida-maa-ala jahitunnistuse taotlejad, kui nad on omanud varem aasta-jahitunnistust, peavad vastama ka Saksa JS. § 23 ja 24 püstitatud eelduste tsensile? Kuna osundatud § 23 suuremalt osalt kattub meie JS. korrespondeeruva normi, § 35 nõuetega, siis sellest küljest takistusi ei saa tõusta. Kuid Saksa JS. § 24 sätete järele on jahitunnistuse väljaandmine suvaline isikute suhtes, kes muuseas, elukohta ei oma Saksa riigis, või ei kuulu Saksa kodakondsusse. Sellega on selgesti kinnituv, et jahitunnistuse väljaandmine oleneb piirkonnakomissari suvast.

Jahitunnistuste eest on maks (Teostamiseeskirjad § 3 juurde) - aastatunnistuselt RM 15.- ja päevatunnistuselt - RM 3.-. Laekuvad summad tulevad piirkonnakomissaridel poole aasta kaupa kindralkomissarile ära saata.

Jahiluba on vajalik üksikjahi puhkudel, seda annab välja piirkonnakomissar Kindralkomissari juhendite järele. Jahiluba

antakse kindla jahipiirkonna jaoks. Riigikomissar, kindral-
komissarid ja piirkonnakomissarid ning metsaametnikud kui ka
nende saatel jahtipidavad isiklikud külalised ei vaja jahiluba.

Jahipiirkonna mõistet rakendatud normistik ei anna, kui
ka subsidiaarselt rakendada Saksa JS. täies ulatuses, siis selle
jahipiirkonna instituuti meie oludesse applitseerida ei saa.

Teostamiseeskirjad § 4 juurde toovad uutena küttide kol-
lektiivi mõiste, õieti kaks mõistet - Jagdgemeinschaft ja
Offiziersjagdvereinigung. Nende määratlust meie rakendatud nor-
midest ei leia. Informeerume ainult, et Jagdgemeinschaft võib
koosneda kõrgemate sõjaväe-staapide ja kõrgemate haldusasutis-
te koosseisu kuuluvaist isikuist. Saksa JS. poole selgituse
otsimiseks pöörates sealt mingit vastust ei saa, kuna peale
Deutsche Jägerschaft saksa jahiõigus mingeid küttide organisat-
sioone ei tunne ja ei lubagi (Lex cit., § 56).

Hoopis uue põhimõtte leiame Teostamiseeskirjade lisana
toodud jahiloa näitliku vormi tagakülje teksti näites. Seal
leiame sätte, et mahalastud kasulikud karusulukid ja jänised
peab ära andma kohalikele võimkondsetele metsaasutistele, kel-
lelt neid võib aga omandada kindlaksmääratud taksi eest ostu-
teel, rõövloomi ja linde on lubatud tasuta endale jätta. Müidugi

tekib meil küsimus, kuidas suhtuda sellise normitehnilise võttega stipuleeritud sätte kohustatavusse. Mujal kusagil kontekstides ta ei sisaldu. Kui teda siiski pretseptiivse normina jaatada, tähendab see norm BES vastava sätte äramuutmist.

Kokkuvõttes võime lootust avaldada, et rakendatud normide teostamisel need mõningad lüngad ka normeeritud saavad.

Ex bibl. univ. Tart.

§ 3. Rakendatud jahikalendri võrdlus eesti
jahikalendriga

Saksa jahiõiguse põhjapanevaks kandemõtteks on loomastiku kui praegusele põlvele usaldatud üldvara - anvertrautes Volksgut - säästmine ja tema eest hoolitsemine. Saksa JS. preambel¹⁰⁵ kõlab: "Die Liebe zur Natur und ihren Geschöpfen und die Freude an der Pürsch in Wald und Feld wurzelt tief im deutschen Volk. Aufgebaut auf uralter germanischer Überlieferung hat sich so im Laufe der Jahrhunderte die edle Kunst des deutschen Waidwerks entwickelt. Für alle Zukunft sollen Wild und Jagd als wertvolle deutsche Volksgüter dem deutschen Volk erhalten bleiben, die Liebe des Deutschen zur heimatlichen Scholle vertiefen, seine Lebenskraft stärken und ihm Erholung bringen von der Arbeit des Tages.

Die Pflicht eines rechten Jägers ist es, das Wild nicht nur zu jagen, sondern auch zu hegen und zu pflegen, damit ein artenreicher, kräftiger und gesunder Wildstand entstehe und erhalten bleibe. Die Grenze der Hege muss freilich sein die Rücksicht auf die Bedürfnisse der Landeskultur, vor allem der

105) RGBL I S. 410

Landwirtschaft und Forstwirtschaft". Täiest tõsidusest on kantud ka Määrus jahipidamise kohta Ida-maa-ala piirkonnas, mis muuseas järgnevatest mõttekäikudest sissejuhatatud on: "Jahti võib Ida-maa-ala Riigikomissariaadis pidada ainult saksa jahikommete üldtunnustatud põhimõtete järgi. Kuna metsloomade seis on kogu Riigikomissariaadis raskesti kannatanud kahe väga käre talve tõttu, täiesti valimatult toimunud loomade laskmise tõttu enamlaste võimu ajal, salaküttimise ja sõjategevuse tõttu, tuleb metsloomi hoida ja liialdatud laskmise läbi tekkivat edaspidist kahjustamist vältida."

Ära märkinud saksa jahiõiguse olemusliku kandeaatestiku, luban endale põgusalt haaratava kokkuvõtte saamiseks tabellaar-sesse vormi valada võrdluse rakendatud jahiõiguse ja JS. jahikalendri vahel.

Ulukite laskmise keeluajad ¹⁰⁶⁾ 106a)

	Rakendatud jahiõiguse ees- kirjades	JSTM ja JS ¹⁰⁶⁾ sätteid
1. põdrapullid	1.10. - 31.8	aasta läbi
2. põdralehmad ja põdravasikad	1.11. - 30.9.	" "
3. isahirved	1.2. - 31.7.	" "

106) Alus: JS. § 22 ja JSTM § 29, avald. RT 1934, 89, 720

106a) Tabelisse on võetud ainult tähtsamad loomad.

	Rakendatud jahiõiguse ees- kirjades	JSTM ja JS sätteid
4. iaased hirvpõdrad	1.2. - 31.8.	aasta läbi
5. emahirved ja hirv- põdrad, kui ka mõlemat sugu vasikad	1.2. - 15.9.	" "
6. metssokud	15.11.- 30.7.	1.10. - 30.7.
7. metskitsed	15.11.- 30.7.	15.11. - 30.9.
8. jänessed	16. 1.- 30.9.	1. 3. - 30.9.
9. mägrad	16. 1.- 31.7.	1. 1. - 14.8.
10. mets- ja kodunugised	1. 2.- 30.11.	15. 3. - 30.11.
11. isametsised, isated- red ja tedrekuningad	1. 6.- 31.3. ¹⁰⁷⁾	isamõttused (metsis) 15.5. - 31.3. isatedred (tedre- kuked) ja tedreku- ningad 1.12. - 14. 4. ja 1. 6. - 14. 8
12. laanepüüd ja rabakanad	1.12.- 31.8.	laanepüüd 15.1.-14.8 rabakanad 1.11.-14.8

Revisiit
Stad. inv.

107)

Algtekstis, ABl. lk. 106 on keeluaeg määratud 1.1.-15.9.,
muundusmäärusega (ABl.lk.111) asendatud ülalnimetatud
kuupäevadega.

K a s u t a t u d t e o s e d

1. J. Uluots, Uus metsa- ja jahiseadus, äratrükk Eesti metsanduse aastaraamatust VII, Tartu, 1935
2. Artur-Tõeleid Kliiman, Administratiivakti teooria, Tartu, 1932
3. Artur-Tõeleid Kliiman, Normitehnikast administratiivprotsessiõiguses, Tartu, 1930
4. A. Piip, Rahvusvaheline õigus, Tartu, 1936
5. Dr. Walter Jellinek, Verwaltungsrecht, zweite, durchgesehene Auflage, Berlin, 1929
6. Dr. Adolf Merkl, Allgemeines Verwaltungsrecht, Wien und Berlin, 1927
7. Georg Meyer, Lehrbuch des deutschen Verwaltungsrechts, bearbeitet von Franz Dochow, München und Leipzig, 1913
8. N.N. Beljavski, Policeiskoje pravo, Jurjev, 1904
9. Fritz Stier-Somlo, Jagdrecht i. Stier-Somlo und Elster, Handwörterbuch der Rechtswissenschaft
10. M. Endres, Jagd i. Handwörterbuch der Staatswissenschaften
11. Dr. Ludwig Adamovich, Österreichisches Verwaltungsrecht, Wien-Leipzig, 1924
12. Prof. Dr. Franz Weyr und Prof. Dr. Rudolf Dominik, Grundriss des čechoslovakischen Verwaltungsrechtes

13. Franz von Liszt, Das Völkerrecht, zwölfte Auflage, bearbeitet von Dr. Max Fleischmann, Berlin, 1925
14. Bernhard Berghaus, Die Überlassung des Jagdrechts, (Marburgi diss.), 1930
15. Ulrich Lietz, Inhalt der Jagdberechtigung (Marburgi diss.), 1931
16. Eberhard Tauber, Das Recht der Jagdpacht in Preussen (Heidelbergi diss.), 1930
17. Bernhard Wolff, Die Jagdwilderei (Freiburgi diss.), 1930
18. Benno Hammer, Die Jagdwilderei nach geltendem Recht und nach den neuen Strafgesetzentwürfen, (Tübingeni diss.) 1930
19. Jentsch, Die Jagd in Belgien und die deutsche Jagdordnung für Belgien, i. Allgemeine Forst- u. Jagdzeitung, Aprill 1916, lk. 77 ff.

Kommentaariid ja seadusandlik materjal

K.Jõgise ja F.Reidolf, Põllumajandus-alased seadused II,
Seadused ja määrused jahinduse alal,
Tallinn, 1940

Riigivolikogu stenograafiliste aruannete lisad, I koosseis,
I, II, III ja IV istungjärk 1938/39

BES III köide

Kriminaalseadustik

Dr.G.Mitzschke und Dr.K.Schäfer, Das Reichsjagdgesetz
vom 3.Juli 1934 nebst Ausführungsverordnungen
und Ausführungsbestimmungen, sowie den im
Generalgouvernement geltenden Vorschriften
Berlin, 1941

Syndikus Josef Bauer, Die Jagdgesetze Preussens, vierte
umgearbeitete Auflage, erster Band,
Die Jagdordnung vom 15.Juli 1907, Neudamm,
1907

Amtsblatt des Generalkommissars in Reval.